

BirdLife Suomi ry BirdLife Finland rf
Annankatu 29 A 16, 00100 HELSINKI
Puh. (09) 4135 3300, fax (09) 4135 3322
Sähköposti: toimisto@birdlife.fi
www.birdlife.fi

Vastaanottaja:
Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Asia: HE 147/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja siihen liittyviksi laeiksi

BirdLife Suomi kiittää ympäristövaliokuntaa lausuntopyynnöstä koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 147/2024 vp). Keskitymme lausunnossamme lintuihin ja luonnonsuojeluun ja lausumme asiasta seuraavaa.

Taustaa

Suomen siirtyminen kestäväan energiantuotantoon on välttämätöntä, ja tuulivoimatuotanto talousvyöhykkeellä tärkeä osa energiamurrosta. Tämänhetkisten linnustovaikutuksiin liittyvien tietojen valossa **merituulivoiman rakentaminen tulisi keskittää nimenomaisesti talousvyöhykkeelle ja suuriin yksiköihin**, jolloin todennäköiset vaikutukset linnustolle jäävät vähäisemmiksi kuin aluevesille toteutettavissa hankkeissa.

Mitä kauemmaksi rannikosta hankkeet sijoittuvat sitä epätodennäköisempiä merkittävät linnustovaikutukset ovat. Tämä on myös keskeinen viesti julkaisematta jääneessä ympäristöministeriön tilaamassa selvityksessä ”*Sensitiiviset lintualueet Suomen merialueilla tuulivoima-alueiden suunnittelun tueksi*”.

Talousvyöhykkeellä linnustonsuojelun kannalta keskeistä on talousvyöhykkeen kautta tapahtuvan läpimuuton huomioiminen. Suomenlahden kautta tapahtuvan miljoonien arktisten lintujen läpimuuton vuoksi lintujen suojelun ja maanpuolustuksen intressi jättää Suomenlahden merialueet vaille tuulivoimarakentamista ovat yhteiset. Pohjanlahdella Selkämeren ulappa-alueiden kautta tapahtuva muutto tunnetaan heikosti, mutta esimerkiksi satelliittiseuranta on osoittanut Selkämeren avomerialueiden kautta muuttavan runsaasti esimerkiksi hanhia ja muita vesilintuja, joten alueen muutosta tarvitaan lisätietoa.

On kaikkien toimijoiden, luonnon ja yhteiskunnan etu, että yhteiskunta panostaa etukäteen riittäviin taustaselvityksiin lintujen esiintymisestä. Vain siten voidaan varmistaa merituulivoiman nopea ja sujuva toteutuminen. Nykyinen järjestelmä, jossa aluevesien merituulivoimala-alueita on huutokaupattu myös sillä lähtökohdalla, ettei merkittäviä arvoja ole, jos niitä ei ole aiemmin jossakin hankkeessa tai vastaavassa tunnistettu, on kestämaton ja toimijoita kohtaan epäreilu, koska hankkeiden toteuttamiskelpoisuudesta ei ole tietoa. Esimerkiksi Metsähallituksen huutokauppaama Korsnäsin merituulivoimala-alue on osoittautunut huutokaupan jälkeen tehdyissä inventoinneissa Suomen tärkeimmäksi mustalintujen kevätlevähdysalueeksi ja kansainvälisesti tärkeäksi lintualueeksi (IBA, Important Bird and Biodiversity Area), jolla tuulivoimatuotanto on luontovaikutusten vuoksi mahdotonta.

Kommentit lakiesityksestä

Lakiesitys on lähtökohtaisesti hyvä, ja pidämme tärkeänä, että talousvyöhykkeen hankkeissa noudatetaan samoja lakeja ja periaatteita kuin muualla Suomessa. Aluevesiä ja maa-alueita mutkikkaammaksi asian tekee se, että talousvyöhykkeillä tuulivoimatuotantoa ohjaavat merialuesuunnitelmat ja hankkeiden toteuttamiseen riittää vesitalouslupa.

Lakihankkeessa esitetään, että merialuesuunnitelman nykyinen asema ohjaavana, muttei sitovana, säilytetään. Merialuesuunnitelmat ovat kuitenkin maakuntakaavojen kanssa ainoita keskeisiä laaja-alaisia suunnitelmia, joiden vaikutusten arvioinnin yhteydessä voidaan varmistaa kumulatiivisten esimerkiksi linnustoon kohdistuvien vaikutusten käsittely. Mikäli hankkeita tulee merialuesuunnitelmista puuttuville alueille, eivät suunnitelmissa tehty tuulivoiman kumulatiivisten vaikutusten arvionnit pidä enää paikkaansa. Ohjeellisina suunnitelmina merialuesuunnitelmiin ei liity myöskään muutoksenhakua, jolloin kansalaisyhteiskunnan mahdollisuudet vaikuttaa suunnitelmiin ja sitä kautta etukäteen tuulivoimaloiden sijoittumiseen, jäävät keskeisellä tavalla vajaaksi.

Nykyisen vesilain mukaan vesilain mukaisissa luvissa on huomioitava yleisesti luonnolle ja sen toiminnalle aiheutuvat vahingot, joten sinänsä linnustoon kohdistuvien vaikutusten huomiointi voidaan katsoa lakiesityksessä pääosin huomioituksi. Kumulatiivisten vaikutusten hallinta ei kuitenkaan kuulu yleensä yksittäisille hankkeille

Talousvyöhykkeen hankkeissa osallisuuteen ja muutoksenhakuun liittyy epäselvyyksiä, mitä on tärkeää selkeyttää lakihankkeen yhteydessä. **Talousvyöhykelaissa säädetään viranomaisen alueellisesta toimivallasta, mutta yhteisöjen oikeutta muutoksenhakuun ei ole määritelty.** Yhdistysten säännöissä toimialueet on usein määritelty maakuntien ja kuntien mukaan, jolloin toimialue ei kata talousvyöhykettä.

Pidämme välttämättömänä, että lakimuutoksessa selkeytetään tilannetta säätämällä viranomaisten lisäksi myös yhdistysten osallisuudesta ja valitusoikeudesta. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi niin, että oikeus myönnetään valtakunnallisille järjestöille, joiden tarkoituksena on ympäristön- tai luonnonsuojelu. Koska talousvyöhykkeen hankkeet ovat valtavia ja valtakunnallisesti merkittäviä, tämä olisi perusteltua. Oikeus voidaan rajoittaa myös talousvyöhykkeelle sijoittuvan hanketta lähimpien kuntien mukaisesti siten, että talousvyöhykkeen hankkeista saa valittaa järjestö, jonka tarkoitus on ympäristösuojelu ja jonka toimialueen kohdalle talousvyöhykettä hankealue sijoittuu. Keskittämällä valitusoikeus valtakunnallisille yhdistyksille, valituksia tulisi todennäköisesti vähemmän, ja se sitouttaisi järjestöt myös vahvemmin mukaan prosesseihin, jota myös hankekehittäjät ovat toivoneet.

Mielestämme talousvyöhykkeen tuulivoimaa koskevan lainsäädännön kehittämisen yhteydessä olisi tärkeää kehittää kannusteita, joiden avulla merituulivoimahankkeet ohjautuisivat talousvyöhykkeelle

BirdLife Suomen puolesta kunnioittavasti

Aki Arkiomaa, toiminnanjohtaja